TWEEDE
JAARGANG
NUMMER 1

GROLSCH VERZAMELAARSGILDE

Ga niet op de GROLSCHE
bierflesschen zitten,
maar lever ze spoedig bij
Uwen leverancier in.
Wij zijn er dringend om
verlegen.

N.V. BIERBROUWERIJ DE KLOK

ENSCHEDE-GRONLO

JANUARI 1995

"DE KLOK"

PERIODIEK VAN HET GROLSCH VERZAMELAARS GILDE
2e jaargang - nummer 1 - januari 1995

INHOUDSOPGAVE:

Inhoudsopgave	1	250-ste lid	
Info		De oogst van	11
Gildeprogramma	2	Wagon Brouwerij De Klok /	15
Overige evenementen		Oldtimer Grolsche Bieren	
Lidmaatschap 1995		Gemeente Archief Groenlo	17
Statuten		Bierviltjes 1994	19
Uit de bestuurskelder	3	Grolsch Speciaal	22
Advertentie Grolsch	4	Groli ... lekker, lang, lekker	23
Terugblik beurs ..	5	Van Soeter Cokene	25
Glazen-pullen-bekers	6	Laatste nieuwtjes	27
Pullen Van Eijck	7	Bierkenners vragen	28
Gildemiddag januari		Algemene Catalogus:	
Advertentie De Lange Gang		Werkwijze samenstelling	
Merckwaerdighe Bierologie	8	Aanvulling bierviltjes buitenland	29
Videoband commercials	10	Etiketten 1994	30

VERSCHIJNINGSDATA DE KLOK - PERIODIEK GROLSCH VERZAMELAARS GILDE:
APRIL 1995 - JULI 1995 - OKTOBER 1995

TELEFONISCHE INFORMATIE / MEDEDELINGEN:
IEDERE ZONDAG VAN 20.00 -21.00 UUR TELEFOON 05430-21870

ADVERTENTIES "BIERKENNERS VRAGEN ....." / AANVULLINGEN
ALGEMENE CATALOGUS / COPY VOLGENDE NUMMERS -
REDACTIE G.V.G.: MOLENAAR 24 7141 PB GROENLO

SECRETARIAAT GROLSCH VERZAMELAARS GILDE -
ROB ANGENENT ZWARTE KOLKSEWEG 7
7041 CL 's HEERENBERG TELEFOON 08346-64681

UITERSTE INLEVERDATUM JAARGANG 2 NUMMER 2 : 15 FEBRUARI 1995

Bankrekeningnummer Gilde: 11.73.19.910 (gironr. Rabobank Groenlo 805733)

GILDE-PROGRAMMA 1995

28 JANUARI 1995	GILDEBIJEENKOMST GROLSCH VERZAMELAARS GILDE IN BAR DE LANGE GANG KEVELDERSTRAAT 15 TE GROENLO VAN 13.30 - 16.30 UUR
	VOOR PROGRAMMA ZIE ELDERS IN DEZE PERIODIEK
MEI 1995	JAARVERGADERING en GILDEBIJEENKOMST IN BAR DE LANGE GANG KEVELDERSTRAAT 15 TE GROENLO AANVANG: 19.30 UUR
	DEFINITIEVE DATUM EN PROGRAMMA VOLGEN IN PERIO 2
SEPTEMBER '95	GILDEBIJEENKOMST IN EEN NOG NADER VAST TE STELLEN LOCATIE IN ENSCHEDE
5 NOVEMBER 1995	TWEEDE ALGEMENE BROUWERIJARTIKELENBEURS IN ZALENCENTRUM MARVELD TE GROENLO

OVERIGE EVENEMENTEN

21/22 APRIL 1995	INTERNATIONALE BIER- EN VERZAMELAARSDAGEN V.V BROUWERIJ-ARTIKELEN VERZAMELAARS IN ENSCHEDE M.M.V. GROLSCH BROUWERIJ BAV POSTBUS 331 2350 AH LEIDERDORP

VOOR ONJUISTE OF ONVOLLEDIGE INFORMATIE DRAAGT DE REDACTIE GEEN VERANTWOORDING.
INFORMEER BIJ DE DIVERSE ORGANISATOREN NAAR DE JUISTHEID VAN DE GEGEVENS

LIDMAATSCHAP 1995

DE LIDMAATSCHAPSKOSTEN BEDRAGEN OOK DIT JAAR SLECHTS f 25,- .
DE VERSCHULDIGDE CONTRIBUTIE ZAL EIND JANUARI / BEGIN FEBRUARI VOOR HEN DIE EEN MACHTIGING HEBBEN VERSTREKT AUTOMATISCH WORDEN AFGESCHREVEN.
DE OVERIGE LEDEN WORDEN VERZOCHT HUN CONTRIBUTIE Z.S.M. OVER TE MAKEN OP REKENINGNUMMER 11.73.19.910 T.N.V. GROLSCH VERZAMELAARS GILDE (GIROREKENING RABOBANK GROENLO 805733).

DRUPPEL-
VANGERS
BOKBIER
1993 (L)
EN
1994 (R)

STATUTEN

Leden die een kopie van de Statuten van het Grolsch Verzamelaars Gilde willen hebben, zoals die 2 februari 1994 te Groenlo notarieel werden vastgelegd, dienen f 2,50 over te maken op het rekeningnummer van de vereniging. Het huishoudelijk reglement wordt nog niet verstuurd. Dit reglement moet nog worden goedgekeurd tijdens de algemene jaarvergadering.

UIT DE BESTUURSKELDER ....

Het begon eigenlijk in een weekend aan het eind van het jaar 1992. Al mijmerend over mijn en andere verzamelingen Grolsch en Groli-artikelen kwam de gedachte op een Grolsch verzamelaars-werkgroep op te richten. Doelstelling was een eind te maken aan de "vervelende situatie" dat "niemand precies wist welke Grolsch artikelen er in het verleden en het heden zijn verschenen c.q. zullen verschijnen". De werkgroep zou zich daarom bezig moeten gaan houden met het samenstellen van een catalogus, het uitbrengen van een informatiebulletin en de organisatie van een jaarlijkse ruilbeurs.
Omdat ik niet over één nacht ijs wilde gaan werd een mini-enquete opgesteld, om zo te peilen of er voldoende belangstelling bestond om tot oprichting te kunnen overgaan. Ik benaderde een drietal Grolsch-verzamelaars (Gerrie van Dongeren, Wim Roelofsen en Cyril Christenhusz) met de vraag of ze het initiatief wilden ondersteunen en in januari 1993 werden tijdens de ruilbeurs in Ruurlo de eerste enqueteformulieren verspreid. De reacties waren zo positief dat we besloten om met de voorbereidingen verder te gaan. Na een aantal voorzichtige contacten met de Grolsche Bierbrouwerij legden we in augustus 1993 onze uiteindelijke plannen, wensen en ideeën voor aan de brouwerij. Het idee om een werkgroep op te richten was inmiddels om diverse redenen gewijzigd in het oprichten van een vereniging. Meerdere contacten met de brouwerij leidden uiteindelijk tot de oprichting van het Grolsch Verzamelaars Gilde en wel op dinsdag 13 oktober 1993 in Groenlo.

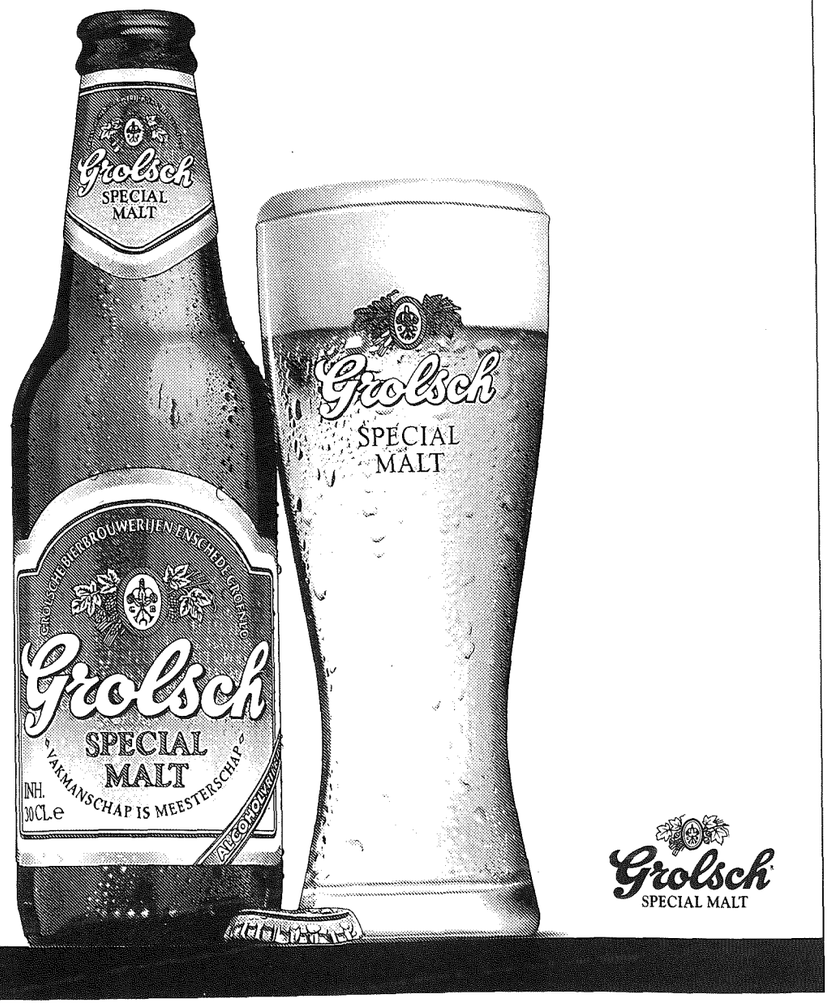
Naast de vier initiatiefnemers werd verzamelaar Rob Angenent bereid gevonden om zitting te nemen in het bestuur. Vanaf 13 oktober 1993 raakte alles in een stroomversnelling.
De Inloopavond op 22 november 1993 in Bar De Lange Gang leverde veel enthousiaste reacties en leden op. De aanmeldingen bleven binnenstromen. In april 1994 mochten we al het tweehonderdvijftigste lid inschrijven.
De gildebijeenkomsten die we in 1994 organiseerden waren gezellig en bovendien bijzonder, omdat we er in slaagden de verloren gewaande dia-serie "De ballade van de Zevenklapper" te vertonen. Daarnaast werd de oude versie van "Van gerst tot Grolsch" en een aantal binnen- en buitenlandse commercials vertoond. Ook het bezoek aan de brouwerij in Enschede viel "in de smaak" bij de leden en zal ongetwijfeld worden herhaald.
De periodiek van het Gilde kreeg in de loop van 1994 de historisch verantwoorde naam "De Klok" en verscheen vier keer. In de periodieken werd de basis gelegd voor de definitieve catalogusbladen, die voor het eerst medio 1995 zullen verschijnen. Deze catalogusbladen zullen allereerst het bijgewerkte Grolsch glazenoverzicht bevatten.

Terugblikkend op het eerste verenigingsjaar valt met name de bereidheid op van allen die we, om welke reden dan ook, als vereniging benaderden. Deze bereidheid kende zijn absolute hoogtepunt gedurende de Algemene Brouwerijartikelen Beurs op zondag 6 november 1994 in Zalencentrum Marveld te Groenlo. Want als je als organiserende vereniging te maken krijgt met een "verzamelaarsinvasie" van meer dan 1000 belangstellenden en de beurs en expositie blijkt na afloop op hoofdlijnen perfect te zijn verlopen, dan is een compliment voor de inzet en het enthousiasme van alle medewerkers meer dan op zijn plaats.
Een woord van dank ook aan de Grolsche Bierbrouwerij. Want de groei en bloei van het Grolsch Verzamelaars Gilde wordt voor een belangrijk deel bepaald door de contacten met en de ondersteuning door de Grolsche Bierbrouwerij. Dat we er in het eerste verenigingsjaar in zijn geslaagd om een volwassen vereniging te worden met meer dan driehonderdvijftig enthousiaste leden, is dan ook mede te danken aan het "Vakmanschap" van de afdeling public relations van de Grolsche Bierbrouwerij.

Tenslotte wens ik - mede namens de redactie en het bestuur van het Grolsch Verzamelaars Gilde- alle leden, belangstellenden en medewerkers van de brouwerij een voorspoedig 1995 toe en spreek ik de hoop uit dat alle bierkenners op een dag het vakmanschap niet alleen in de bieren van Grolsch zullen herkennen, maar dit ook terug zullen vinden in de brouwsels van het Grolsch Verzamelaars Gilde.

Arnold Dijkman

GROLSCH
SPECIAL MALT
ALCOHOLVRIJ.

WERELDBEURS OF KLOTEBEURS ?

Zondagmorgen 6 november 1994: kwart over zes. De eerste medewerkers van de Algemene Brouwerijartikelen Beurs van het Grolsch Verzamelaars Gilde staan al naast hun bed. Maanden van voorbereiding hadden de afgelopen nacht nog kort door hun hoofd gespookt. Is alles nu geregeld, niets vergeten? De dagelijkse contacten gedurende de laatste weken hebben echter voor een korte doch goede nachtrust gezorgd. Na het ritueel van wakker worden en een snel ontbijt aan de slag. Gerrie wordt even later langs de invalswegen van Groenlo gesignaleerd met verwijzingsbordjes. Arnold rijdt met een transportbusje vol artikelen voor expositie, veiling of verloting richting Groenlo en wel in een tempo waarin zelfs een overstekende mier nog kan worden gesignaleerd. Vijftig kilometer verder laadt Jan een speciaal voor de expositie gemaakte vitrinekast en zeer bijzondere brouwerijartikelen in, Henk controleert ondertussen of alle etiketten met de daarbij horende gegevens op de achterbank liggen. Zo'n honderd kilometer noordelijker stouwen Daan en de zijnen hun auto vol spatels, viltjes en Hengelo-artikelen. In Utrecht pakt Rob voorzichtig met twee handen zijn oude blauwe spuitwaterfles vast en verpakt deze alsof het een waardetransport van de Nederlandse Bank betreft in een schokvrije kist.

Rond acht uur komen de eersten aan bij Zalencentrum Marveld te Groenlo. Zo ook Ron uit België. Hij is echter al een dag eerder vertrokken. Het is immers ruim zevenhonderd kilometer rijden (heen en terug wel te verstaan).
Vele handen maken licht werk, ook die dag. Binnen anderhalf uur staat alles gereed. De expositie is een lust voor het oog, de artikelen voor veiling en verloting staan klaar. Gooi de deuren maar open. De standhouders hebben binnen een mum van tijd al hun artikelen uitgestald en beginnen met het ritueel van snel ruilen en uitwisselen van nieuwtjes. Half elf... het publiek stroomt binnen. Het is druk, drukker, drukst. De medewerkers die een rustig dagje hadden verwacht zweten peentjes. Om één uur zijn alle opdrukglazen uitverkocht. Binnen tweeëneenhalf uur zijn er al meer dan zeshonderd bezoekers geweest. De verloting loopt goed. De buidel van Ellis wordt steeds groter. Moet ook wel, want het organiseren kost meer dan alleen energie. Rob huldigt het tweehonderdvijftigste lid. De veiling - op drie verschillende tijdstippen - verloopt boven verwachting. Veilingmeester Pim verliest zijn stem en zijn geduld niet. Hij valt echter wel van de ene in de andere verbazing. Een exportblik voor vijftig gulden? Een Groli-flesje voor vijfenveertig, een Heineken klompje voor zestien?
De bezoekers blijven komen, sommigen komen zelfs terug. Nu echter met buren en familieleden. Rond half drie al meer dan duizend bezoekers. Standhouders peinzen er niet over hun tafel op te ruimen. Allen blijven tot en met de afsluitende veiling. Rond kwart voor vier bedankt speaker/veilingmeester Pim de aanwezigen, die vast worden uitgenodigd voor de tweede beurs op zondag 5 oktober 1995.
Vier uur ..... een standhouder neemt afscheid met de woorden: een wereldbeurs. Zijn tafel is dan ook zo goed als leeg. Even later zien we Hennie al weer sjouwen met de expositieborden en Wim pakt de tweehonderd meegebrachte glazen weer in zijn Fiat 500. Rond half zes zitten alle medewerkers voldaan, maar volledig uitgeteld, na te kletsen over de beursindrukken. Wat een dag, dankzij "Op een dag."
Gerrie wordt aan het begin van de avond weer langs de weg gesignaleerd. Arnold tuft met hoge snelheid richting zijn geliefde bank en Jan, Daan en Rob slaken een zucht van verlichting als ze hun brouwerijartikelen op een veilige plaats terug kunnen zetten.

Acht uur. Telefoon. Oh ja, het is zondagavond ... vragenuurtje. "Met .....". "Klotebeurs" klinkt het aan de andere kant. Geintje denk je. "Klotebeurs" klinkt het echter nog eens, nu echter dreigender. "U kwam na één uur. Ja, toen waren de glazen op. Het was veel drukker dan we hadden verwacht."
Wereldbeurs ....., klotebeurs ....., tweeënveertig nieuwe leden ..... één opzegging.
Half tien. Telefoon. "Hoi met Ron, ik ben weer in België. Goede beurs gehad hoor. Lekker kunnen ruilen en ook nog wat gekocht. Volgend jaar kom ik zeker weer."
Gelukkig ..... de werkelijkheid ligt zoals altijd in het midden. Deze keer zelfs in het midden van België.

GLAZEN-PULLEN-BEKERS

GLAZEN:
Tijdens onze algemene brouwerijartikelenbeurs op 6 november 1994 in Zalencentrum Marveld te Groenlo verscheen een bijzonder **oud-bruin glas** met daarop de afbeelding van een bierdrinkende **koning** met zijn arm steunend op het **oude Grolsch logo** en de tekst **Grolsch Verzamelaars Gilde**. Van deze glazen zijn geen exemplaren meer beschikbaar.

Tijdens het tweede Grolsch Bokbierfestival op maandag 3 oktober 1994 in Groenlo verscheen een **bokbierglas** met de opdruk: **GROLSCH BOKBIERFESTIVAL GROENLO 1994.**

Ter gelegenheid van het huwelijk van Marco en Monique Kastelein verscheen een **bokbierglas** met de opdruk: **Bedankt voor alles - Marco en Monique - 5 augustus 1994.** De oplage lag iets boven de honderd (privédruk).

De Tippe won ook dit jaar weer de Meibokwedstrijd en werd wederom beloond met 1000 opdrukglazen (**jonker**), 50.000 eigen bierviltjes en een mooie Meibokspiegel. De tekst op de glazen luidt: **T DE TIPPE - DE TIPPE EERSTE PRIJS GROLSCH MEIBOKWEDSTRIJD 1994.** Ook Café Zeerust in Renesse (tweede prijs) en Café De Kater in Enschede (derde prijs) vielen dit jaar in de prijzen en werden o.a. beloond met opdrukglazen (resp. **tulp- en jonkerglazen**).
In de recreatieve sector eindigden **Center Parcs Het Heijderbosch** in Heijen en **Gran Dorado Port Zélande** in Oudorp als eerste en tweede. Ook zij ontvingen een speciaal opdrukglas (**model jonker**). Alle glazen hebben een groene opdruk.

Nieuw in zwarte opdruk is een **jonkerglas** van de Center Parcs-vestiging **'t Heijderbosch.**
Eveneens in zwarte opdruk een **jonkerglas** met de tekst: **Sans Souci Berlikum** en een **jonkerglas** met de opdruk: **C.V.V. SPARTA 1921-1996.**

Tijdens de BAV-beurs in september 1994 zagen we voor het eerst een nieuw **exportglas** bestemd voor de Engelse markt. Het model is het eenvoudigst te omschrijven als een ietwat **uitvergroot jonkerglas** met de tekst **Grolsch PREMIUM LAGER**. Achterop het glas de aanduidingen **HALF PINT**, de afbeelding van een kroontje en **TO LINE**.

Waarschijnlijk bestemd voor de Franse biermarkt zagen we een **exportglas (vergroot model burgemeester) Grolsch PREMIUM LAGER** met achterop het glas **0,25L** en de letter **N.**

Op de nieuwste uitgave van het kleine tapglaasje (**nar**-glas) én van het tulpglas zit het **logo** beduidend **hoger.**

Het **oud-bruin glas** is sinds kort voorzien van het **nieuwste** (kleine) Grolsch **logo.**

Binnenkort zal er een **jonkerglas** (fluitje) verschijnen met op de achterkant de afbeelding van het thuistap-vaatje en in donkergroen de tekst: **OP EEN DAG TAP JE UIT EEN ANDER VAATJE.**

Het uit 14 glazen bestaande Friesland-setje 1994 kent naast de reeds eerder omschreven wijzigingen nog een wijziging t.o.v. 1993: de naam van het **skûtsje** IMMANUEL uit Earnewald is gewijzigd in **EMANUEL.**

In een beperkte oplage verscheen een **burgemeesterglas** met op de achterkant een brandweerwapen met o.a. een **brandweerhelm** en de tekst: **Grolsch okt.94.**

Het laatste nieuwe opdrukglas dat we "ontdekten" was een **jonkerglas** met de opdruk **25 jaar HEAO.**

PULLEN:
Een **glazen pul** met een inhoud van **0.5 liter** (model Baviera) werd verstrekt aan een **Studentenvereniging** te **Rotterdam**.

De **bokbierpul** van dit jaar ziet er qua model uit als die van **1992** (!!!). De pul is net als in 1993 in gebroken wit glazuur.

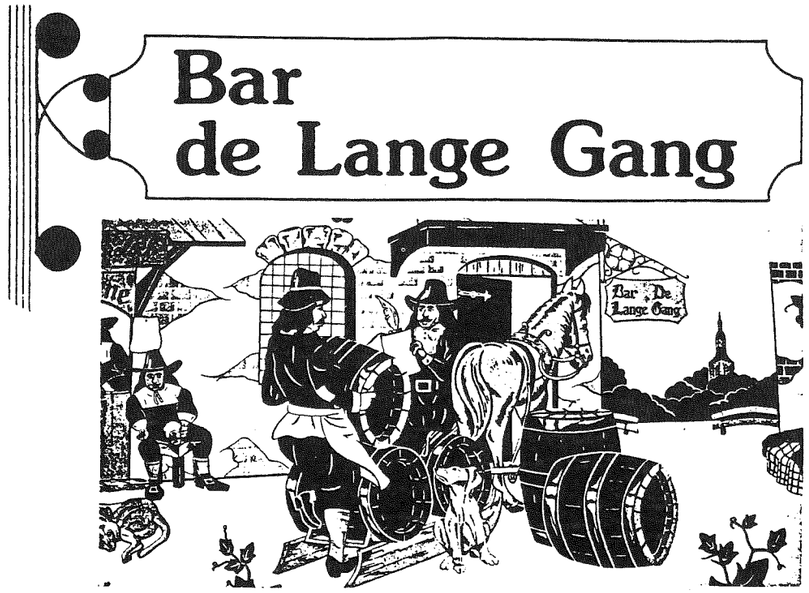
KRUIKEN CAFÉ VAN EIJCK

**IN "DE KLOK" NO.3 STOND EEN ADVERTENTIE VAN CAFÉ VAN EIJCK UIT ENSCHEDE WAARIN LEDEN VAN HET GILDE EEN AARDEWERKEN KRUIK KONDEN BESTELLEN.
VIA DE KONTAKTPERSOON MET/VAN DEZE FIRMA VERNAMEN WE DAT DE PULLEN EIND SEPTEMBER / BEGIN OKTOBER VERSTUURD ZOUDEN WORDEN.
HELAAS SLAAGDE MEN ER NIET IN OM DE PULLEN TIJDIG TE VERSTUREN.
MEDIO NOVEMBER WERDEN DE PULLEN ALSNOG VERSTUURD.**

**HET BESTUUR VAN HET GROLSCH VERZAMELAARS GILDE BENADRUKT BIJ DEZE DAT ZIJ VOOR DE INHOUD VAN ADVERTENTIES EN EVENTUEEL DAARIN GEDANE AANBIEDINGEN NIET VERANTWOORDELIJK IS.
EVENTUELE WENSEN, KLACHTEN OF (NA-)BESTELLINGEN WORDEN NIET DOOR HET GILDE BEHANDELD/VERZORGD, MAAR DIENEN RECHTSTREEKS MET DE ADVERTEERDER TE WORDEN GEREGELD.**

GILDEMIDDAG 28 JANUARI 1995

De eerste gildebijeenkomst van 1995 houden we van 13.30 - 16.30 uur in Bar De Lange Gang Kevelderstraat 15 te Groenlo.
Tijdens deze gildemiddag is er uiteraard gelegenheid tot ruilen. De spelregels zijn als vanouds: maximaal één klapkratje per persoon en ieder lid heeft recht op gelijke tafelruimte.
Ook deze keer vragen we speciaal aandacht voor onze jonge leden. Voor hen is er weer een speciale tafel met weggevertjes. Heb je iets over, leg het dan voor onze jonge leden op deze tafel.
De entree voor leden is gratis. Niet-leden betalen slechts f 2,50 entreegeld.
Tijdens deze middag vertonen we bovendien doorlopend videofilms o.a. van de Algemene Brouwerijartikelen Beurs. Ook zijn er een aantal foto's, gemaakt tijdens de algemene beurs, te bezichtigen.

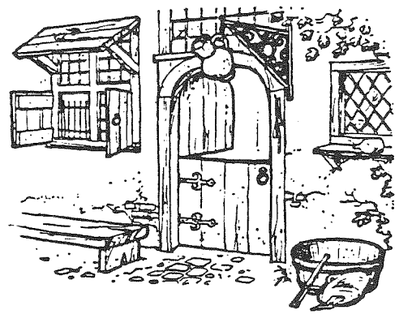

Kevelderstraat 15 7141 BE Groenlo Tel. 05440 - 64860

Merckwaerdighe Bierologie - 2

27. FISCALE UITHANGBORDEN

Artikel XX van de Ordonnantie van 1667 waarbij de inning van de bier-impost geregeld werd, rekent af met de mening dat een uithangbord aan een taveerne één van de eerste vormen van reclame was en dat de herbergier daarmee bezoekers wilde trekken. In dit artikel werd namelijk bepaald, dat de tappers verplicht waren dagelijks van de opgang der zon tot aan de ondergang een kan of bord bij hun deur te hangen, ten teken dat er een tapper woonde, op verbeurte van een boete van dertig stuivers, voor elke keer dat men het 'vergat'. De pachter moest gemakkelijk kunnen vinden waar tappersbier-impost te innen viel.

28. ALLEEN IN KRUIKEN

Het vervoer van bier was aan strenge regels onder-worpen, omdat het bij het inbrengen in huizen en taveernen werd belast. Maar wat moest men met dorstige boeren op het land, tijdens de schaft? Geen bier; zij zouden slootwater drinken en ziek worden. Wel bier; zij zouden - buiten het huis om - impost kunnen ontduiken. En daarom mocht vanuit de boerderij bier naar het land worden gebracht, maar alleen in kruiken en nooit in vaten. Zou er op die manier belasting worden ontdoken, dan ging het uiteindelijk om kleine bedragen. Het omgekeerde (van het land naar de boerderij) mocht nooit, ook niet in kruiken. Wat de meid bracht, moest op.

29. VAN VIER NAAR ZESTIEN JAAR

Tegenwoordig mogen bierverkopers niet afleveren aan kinderen, jonger dan zestien jaar. In 1667 rekende de overheid op een jaarlijkse consumptie van ruim 100 liter bier per kind van vier tot tien jaar, want voor die hoeveelheid gold vrijdom van belasting. (Ordonnantie van 1667). Hoe graag wij ook Grolsch verkopen, dergelijke vrijstellingen zouden wij niet begeren.

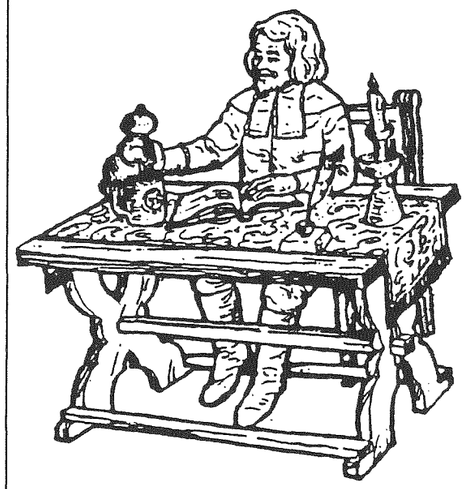

30.OP WETSONTDUIKING STRENGE STRAFFEN

Omdat de impost, door het vervoeren van bier, in hoge mate kon worden ontdoken (in de Ordonnantie van 1667 op de impost van Bier staat letterlijk: Ende alsoo door het vervoeren vande bieren desen Impost grootelijcx kan worden ghefraudeert) was het verboden om bier van de ene plaats naar de andere te vervoeren, tenzij vergezeld van een geleidebiljet, dat op de plaats van bestemming aan de belastingpachter moest worden afgegeven. Het vervoeren van bier zonder geleidebiljet werd gestraft met verbeurdverklaring van ' 't Schip / Waghen / Peerden ende de bieren / die hij gheladen sal hebben'.

31. EEN WELBESTEED BROUWERSLEVEN

Peter Cuyper, de oudst-bekende eigenaar van de Grolsche Bierbrouwerij, heeft zijn leven goed besteed.
Als onbemiddeld kuiperszoon bij brouwer Neerfeldt ingetrouwd, bracht hij de kleine brouwerij tot grote bloei. Zijn benoeming tot Gildemeester in 1676 verschafte hem plaatselijk aanzien. Kennelijk was hij ook spaarzaam en - met de oorlogen nog in zijn achterhoofd - een voorzichtige belegger, die besefte dat alleen grond niet verwoest of gestolen kon worden, terwijl hij van onteigening waarschijnlijk nooit gehoord had. Van 1667 tot 1680 kocht hij geregeld mooie stukken bouw- en weiland. Ook zijn huwelijk was vruchtbaar, want Jenneken schonk hem vier dochters en één zoon, hem zo de zorg ontnemende, wie zijn opvolger moest worden. Overigens is het niet uitgesloten dat kleine Herman het bij zijn zusjes niet zo gemakkelijk heeft gehad.
De tijden waren ruw en men ging niet altijd even zachtzinnig met elkaar om. Dit schijnt echter geen invloed te hebben gehad op de werkelijk goede verstandhouding tussen de leden van het gezin en hun eendrachtigheid naar buiten. Alle stukken door Peter Cuyper en zijn opvolgers geschreven ademen in wezen een geest van gemoedelijkheid.

32. EEN BOEDELSCHEIDING IN 1686 OF DE OMGEKEERDE RUILVERKAVELING

Gildemeester Peter Cuyper overleed omstreeks 1684. Na de dood van zijn vrouw Jenneken werd het familiebezit voor zover het geen verband hield met de brouwerij, tussen de kinderen verdeeld. Geertruid was toen al getrouwd met Lambert Hackenbroeck en Garritien met Johan te Winckel. Aeltien en Hermanus waren nog ongehuwd en Anneke nog minderjarig, met Teuis Hackenbroeck als voogd. De acte van boedelscheiding d.d. 7 september 1686 geeft een mengeling te zien van ook nu nog bestaande en inmiddels verdwenen gebruiken. Ook in onze tijd is het immers plezierig als de notaris kan beschrijven dat er geen boedelschulden zijn.

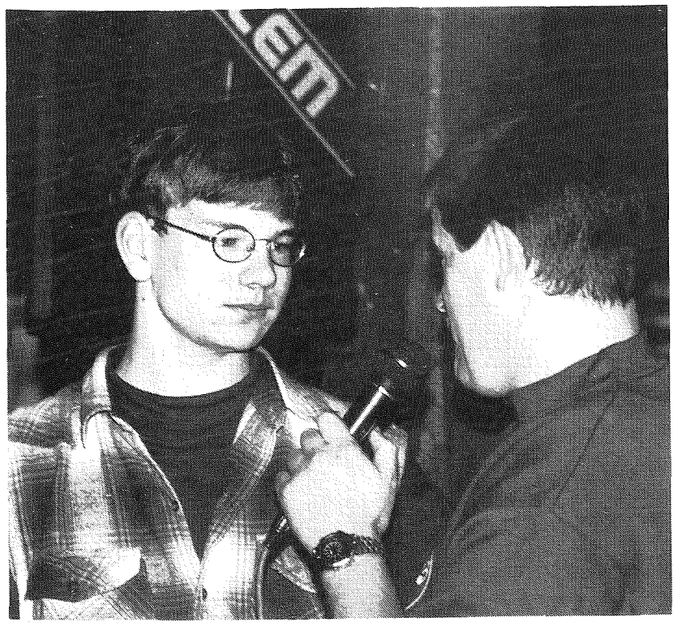
Ook nu verdelen de kinderen de huiselijke inboedel (als linnen, tinnen, Cooper ende Yserwerck, bedden) bij voorkeur onder elkaar en laat men het bedrijf het liefst intact. Maar wat te zeggen van de landerijen, die in 1686 door de erven Cuyper werden gesplitst in vijfendertig stukjes. In hun zucht om óf de anderen óf zichzelf niets te kort te doen, verdeelden ze sommige weiden en akkers in vijf stukjes, die elk aan een ander kind werden toegewezen. Dit gebeurde bijvoorbeeld met de Warnsinckskamp, terwijl de weide op de Brandmate in vier perceeltjes werd gesplitst.
Het kadaster bestond toen nog niet, laat staan sectieletters en -nummers. De arme notaris moest daarom elk stukje land zo omschrijven, dat over de grootte en de ligging daarvan geen misverstand kon ontstaan. Was het een wonder dat hij de acte, toen die tenslotte klaar was, met een voldaan gezicht voorlas. Kennelijk wist men geen weg met enige landerijen waarvan de oude tantes Marrie-moeije en Berentien-moeije mede-eigenares waren, want die bleven onverdeeld, evenals het sterfhuis met erf en tuin, het brouwgereedschap, de vaten en de kuipen, de stoelen en de banken en enig houtwerk, waarover Hermanus het beheer kreeg.

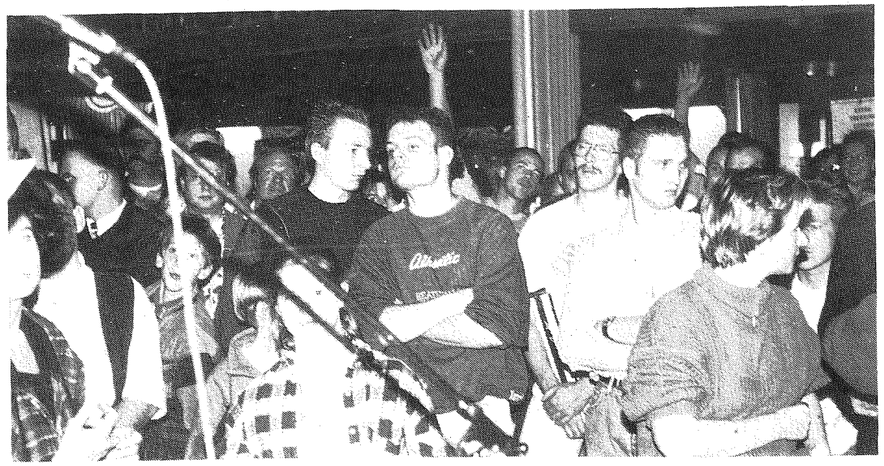
VIDEOBAND COMMERCIALS

De videoband met een selectie van oude en nieuwe Grolsch-commercials uit binnen- en buitenland zal tussen de f 20,- en f 25,- (excl. verzendkosten) gaan kosten. Tenminste als er voldoende belangstelling bestaat onder de leden van het Grolsch Verzamelaars Gilde om een dergelijke band in hun bezit te krijgen.
E.e.a. zal professioneel worden gekopieerd. Het samenstellen is een tijdrovende en dus dure aangelegenheid. Daarom willen we eerst inventariseren wie van de leden in principe een band wenst aan te schaffen. In overleg met de Grolsche Bierbrouwerij is besloten dat er minimaal zo'n 100 geïnteresseerden voor de videoband met Grolsch-commercials dienen te zijn voordat met de samenstelling wordt begonnen.
Heb je belangstelling, stuur dan voor 1 maart een briefkaart met je naam en adres en de vermelding "VIDEOBAND GROLSCH" naar: Wim Roelofsen De Hare 32 7121 XH AALTEN.

250-STE LID

Tijdens de algemene brouwerijartikelenbeurs van 6 november jl. werd de veertienjarige Ino Boerrigter uit Ootmarsum gehuldigd als het tweehonderdvijftigste lid van het Grolsch Verzamelaars Gilde. Ino werd in april 1994 lid van het Gilde. Het bestuur zocht al tijdens de zomer contact met de familie van Ino om er zo van verzekerd te zijn dat hij de bierbeurs zou bezoeken. Eenmaal binnen in het zalencentrum werd Ino voor een volle zaal verzamelaars kort toegesproken door vice-voorzitter Rob Angenent, waarna hij een geëmailleerd "Bierkenners vragen Grolsch" reclamebord en uiteraard een bos bloemen ontving.

DE OOGST VAN .....

In de rubriek "De oogst van ....." besteden we telkens aandacht aan nieuwe artikelen die door de Grolsche Bierbrouwerij zijn uitgebracht. Daarnaast vermelden we eventuele interessante nieuwtjes. Deze keer een overzicht van oktober tot en met december 1994.
Staat achter een artikel (G) dan houdt dit in dat zo'n artikel verkrijgbaar is in de Grolsch-shops in Enschede en Groenlo. Ontbreekt de (G)-aanduiding dan heeft een bezoek aan deze Grolsch shops geen zin.

DE ARTIKELEN- en NIEUWTJESOOGST .....

BUTTON
Tijdens het Jazz festival in Groenlo verscheen ook dit jaar weer een button met de tekst Grols Jazz Veste-Val `94 / Grolsch.

ARMBANDJE
In Lichtenvoorde kregen bezoekers van het jaarlijkse Keifestival weer het traditionele plastic armbandje (dit jaar roze) met de tekst Keifestival Grolsch 1994.

EUROPESE SCHUTTERIJ KAMPIOENSCHAPPEN 1996
De Schutterij Haaksbergen organiseert in 1996 de Europese Schutterij Kampioenschappen, waaraan niet minder dan 275 teams uit heel Europa zullen deelnemen. Elk team bestaat uit minstens 100 personen: het aantal deelnemers zal dus zo'n dertigduizend bedragen.
In juli werden de contracten tussen de organiserende schutterij en de Grolsch Bierbrouwerij getekend.

De in hun historische kostuums gestoken schutters werden op de brouwerij in Enschede ontvangen en nadat de contracten waren getekend overhandigde de voorzitter van de schutterij een prachtig aandenken als voorschot op het welslagen van dit grootse gebeuren in 1996. Voor verzamelaars zal er ongetwijfeld in 1996 een aantal collector-items t.g.v. van dit kampioenschap verschijnen.

BOKBIER
Naast de bokbierpul, de magnum bokbierfles met een inhoud van anderhalve liter (twee versies) en de minimale wijzigingen op het bokbierglas(G) ontdekten we een speciaal affiche voor het bokbierfestival in Groenlo, nieuwe tafelstandaards en druppelvangers(G).
Voor een beperkt aantal afnemers van het roodbruine gerstenat verstrekte de brouwerij een exclusief houten kistje met rode opdruk GROLSCH BOKBIER 1994. Het kistje bevat een bokbierglas en twee pijpjes bokbier.
Grolsch bleef ons echter verrassen: zo werd er ook voor de magnumfles een houten kist(je) met dezelfde opdruk als zijn kleinere broertje vervaardigd. Helaas (of gelukkig?) in een beperkte oplage.

RECORD

Het zal de lezer niet verbazen dat de afzet van Grolsch bier in Nederland in juli 1994 een absoluut record heeft opgeleverd. Het oude record daterend van juli 1992 werd met ongeveer 10% verbeterd! Dit fraaie resultaat werd onder tropische omstandigheden behaald. Niet alleen het bier stroomde toen rijkelijk in de pijpjes, beugels en vaten, maar ook menig zweetdruppeltje.
Omdat de directie van Grolsch het nieuwe juli-record symbolisch wilde vastleggen, bood men alle Grolsch medewerkers een cadeautje aan in de vorm van een horloge met de tekst:
RECORD juli 1994 Grolsch.

5 LITER BLIK EXPORT

Het is inmiddels al weer geruime tijd geleden dat Grolsch met een speciaal voor de Amerikaanse markt ontwikkelt 5 liter vaatje op de markt kwam. Van deze vaatjes zijn inmiddels twee versies bekend. Het verschil zit hem uitsluitend in de aanduiding van de staat (staten) waarin het vaatje wordt verkocht. Op het ene vaatje staat geen specifieke staatsaanduiding, terwijl op het andere de volgende afkortingen van de staten zijn te vinden: IA-CT-MA-VT-OR-ME. Na de wereldkampioenschappen voetbal weet iedereen wel waar deze afkortingen voor staan !?

K.L.M. 75 JAAR

Dit jaar bestaat de K.L.M. 75 jaar en men heeft in dit jubileumjaar de wellicht belangrijkste beslissing in haar dynamische bestaan genomen. Want Grolsch heeft een permanente listing op de Noord Atlantische en Europese routes gekregen. Vanaf het nieuwe winterseizoen is Grolsch bovendien ook verkrijgbaar op de vluchten van en naar Zuid-Amerika en de Caraïbbean.

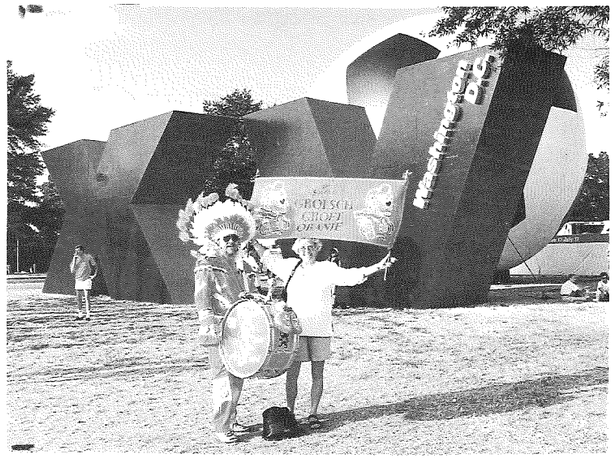
BOKBIERLOPER

De vorig jaar in de bokbiercommercials getoonde zandloper gevuld met bokbier heeft al heel wat verzamelaars doen watertanden. In een eerdere uitgave van "De Klok" vermeldden we dat de bokbierloper veilig was opgeborgen op een "geheime" plek in de brouwerij te Enschede.
Volgens geruchten heeft dit enige exemplaar zich echter op een niet te verklaren wijze voortgeplant. De nakomelingen zouden tussen de 10 en de 15 cm. hoog zijn. Aan wie ze zijn verstrekt zijn weten we echter niet. Met andere woorden: de pleegouders van de bokbierlopertjes zijn niet bekend. Mocht de brouwerij nog een aantal pleegouders zoeken voor de baby-bokbierlopertjes dan hebben we slechts één advies: bel het bestuur van het Grolsch Verzamelaars Gilde en de brouwerij ontvangt per omgaande een lijst met meer dan 350 pleegouders.
Bellen naar de brouwerij voor een bokbierlopertje heeft geen zin.

STRIPPENKAART

In het voorjaar introduceerde Grolsch de Meibok-strippenkaart. Ook in het najaar zagen we een Grolsch Bokbier-strippenkaart. Genieters van het roodbruine gerstenat konden deze strippenkaart aanschaffen in een aantal horeca-gelegenheden en ontvingen dan 5 x f 1,- korting op Grolsch bokbier. We betwijfelen echter of deze kaart ook geldig was voor het openbaar vervoer.
Misschien een ideetje voor het volgende seizoen?

GROLSCH GROET ORANJE

Kent U hem nog: de bekendste Nederlandse Indiaan na Kluk Kluk.

Deze Indiaan - met - grote - trommel liet zich in Washington D.C. vereeuwigen met een voetballiefhebster die de wedstrijden van onze jongens bezocht.

Zij en vele anderen zorgden ongevraagd voor extra mooie plaatjes door het "showen" van hun meegebrachte Grolsch w.k.-artikelen als ballonnen, spandoeken en bretels.

ETIKETTEN

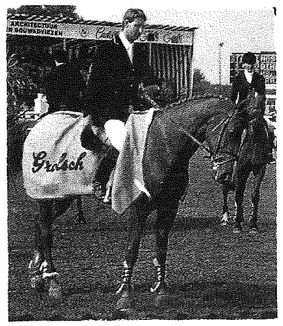
In 1994 verschenen weer diverse nieuwe binnen- en buitenlandse Grolsch etiketten. Met name de vier etiketten voor de achterkant van de Nederlandse pijpjes vielen bij de verzamelaars in goede aarde.
Het nieuwste etiket voor de beugelfles is sinds kort voorzien van een in groen gedrukt ovaaltje met daarin de afbeelding van de kop van de beugelfles en de tekst:
LEGE FLES GEOPEND RETOUR A.U.B. Voor afbeeldingen van de in 1994 verschenen etiketten zie blz. 30 t/m 32.

LINNEN KALENDER 1995

Gelukkig werd ook in 1995 weer de traditionele linnen kalender uitgebracht. Het design is ook dit jaar weer verrassend. In de volgende periodiek hopen we de kalender te kunnen afbeelden.

VREUGDE EN TELEURSTELLING GAAN VAAK HAND IN HAND

Bezoekers van de Algemene Brouwerijartikelen Beurs van 6 november jl. kregen een exclusief Grolsch Oud Bruin glas met opdruk. De Grolsche Bierbrouwerij had in overleg met het Grolsch Verzamelaars Gilde besloten een aantal van 600 stuks te laten bedrukken met de afbeelding van een etiket uit de jaren vijftig. Dit in de verwachting (gebaseerd op ervaring van andere organisatoren) dat een dergelijk aantal ruim voldoende zou zijn om alle bezoekers van een glas te voorzien.
De belangstelling voor de beurs was echter veel groter dan verwacht, zodat de opdrukglazen al rond één uur ´s middags waren "uitverkocht". De grote belangstelling van ruim duizend bezoekers was verheugend voor zowel de organisatie als de standhouders. Helaas moest het Gilde de bezoekers en de leden/bezoekers, die na één uur kwamen en graag een opdrukglas wilden ontvangen, teleurstellen.
Het Gilde hoopt ook volgend jaar een exclusief Grolsch-artikel aan de bezoekers te mogen verstrekken. Ook dan zal wat betreft de verstrekking van het beursgeschenk geen onderscheid gemaakt worden tussen bezoekers en leden/bezoekers. Ook het aantal te verstrekken beursgeschenken zal niet met vele honderden verhoogd worden. Want, afgezien van het kostenplaatje, is een beursgeschenk niet meer exclusief als we na afloop van een evenement met de restanten zouden moeten gaan leuren. Het aantal eventuele geschenken zal bepaald worden aan de hand van eerdere en huidige ervaringen.
De reactie van een lid uit het westen van het land die door omstandigheden pas om half drie op de beurs aanwezig kon zijn deed de organisatie goed. Ondanks het feit dat hij wat betreft het glas achter het net viste, vond hij de totale indruk die hij tijdens zijn verblijf op de beurs opdeed zo positief dat hij besloot het Grolsch Verzamelaars Gilde T-shirt aan te schaffen. Na afloop van de beurs vertrok hij dan ook zonder glas maar allerminst teleurgesteld richting westen. Het Grolsch Verzamelaars Gilde hoopt hem op 5 november 1995 als één van de eersten te mogen begroeten.

GROLSCH EN PAARDESPORT

Net als voorgaande jaren presenteerde Grolsch zich het afgelopen jaar nadrukkelijk op paardesport-evenementen in Twente en de Achterhoek.
Naast de wat kleinere concoursen sponsort Grolsch het CHIO in Geesteren, maar ook de korte Military in Varsseveld, het hippisch festijn van J. Venderbosch en natuurlijk de Grote Twentse Military in Boekelo.
De prijswinnaars kregen o.a. de graag gewilde, gele **Grolsch-paardedeken.**
Zo ook Franke Sloothaak, die voor Duitsland de Grote Prijs van Twente om de Grolsch Trophy veroverde.

DIENBLADEN

Zowel het voor de Nederlandse markt als voor de exportmarkt is een nieuw dienblad verschenen. In de volgende aflevering van "De oogst van ...." meer nieuws over deze bladen.

KRASSEN, KRASSEN, KRASSEN

"Bij ieder glas Amber van Grolsch dat u bestelt, krijgt u een kraskaart cadeau.
Kras snel het grijze vlak weg en kijk of u wat gewonnen heeft."
Zo luidt de tekst van een horeca-actie die in de afgelopen maanden werd gehouden om bierdrinkend Nederland nader kennis te laten maken met Amber.
Winnaars mochten hun glas gratis opnieuw laten vullen met het bier van hoge gisting.

Ook onze oosterburen krasten de afgelopen maanden wat af in hun "Kneipe". Als onderdeel van de nadere introductie van Grolsch in Duitsland, ontving iedere Grolsch drinker een kraskaart in de vorm van de groene beugel ("eine ganz schöne Flasche"). De gelukkigen zagen al krassend de tekst **"Hurra, ein Grolsch gratis!"** verschijnen.

Tenslotte ontvingen we van een verzamelaar een kras-beugel bestemd voor de Amerikaanse markt. Op de beugel de tekst:
Scratsch & Win.

SCHEURKALENDER 1995

Ook in de laatste maanden van 1994 was hij weer verkrijgbaar: de originele Grolsch Scheurkalender 1995. Door inzending van twee waardezegels die op een speciaal kratcover te vinden waren kon men gratis in het bezit komen van dit "hebbeding". De actie gold uiteraard zolang de voorraad strekte en men diende de waardezegels voor 31 december 1994 in te sturen.

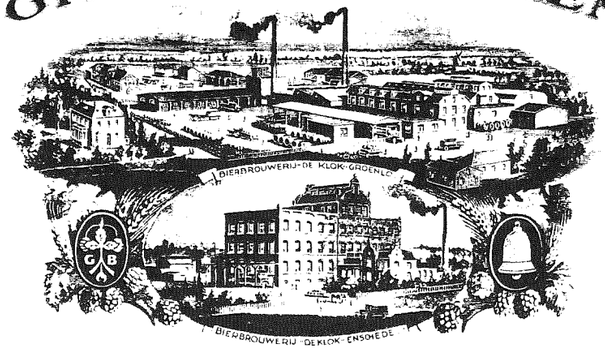
GEMEENTE ARCHIEF GROENLO

Dankzij de bemiddeling van de Groenlose gemeentearchivaris Henk Nijman én Grolsch / Groenlo-verzamelaar Hennie Garstenveld plaatsten we in de vorige periodiek een viertal prachtige briefhoofden. Ook in deze periodiek een aantal. Voor eventuele aanvullingen houden we ons aanbevolen.
Bovendien plaatsen we deze keer de oudst bekende foto van de "BEIERSCH BIERBROUWERIJ DE KLOK Th J DE GROEN".

GROLSCHE BIERBROUWERIJ B.V.
MET BROUWERIJEN IN ENSCHEDE EN GROENLO

ENSCHEDE, 25 april 1984.

GROLSCHE-BIEREN

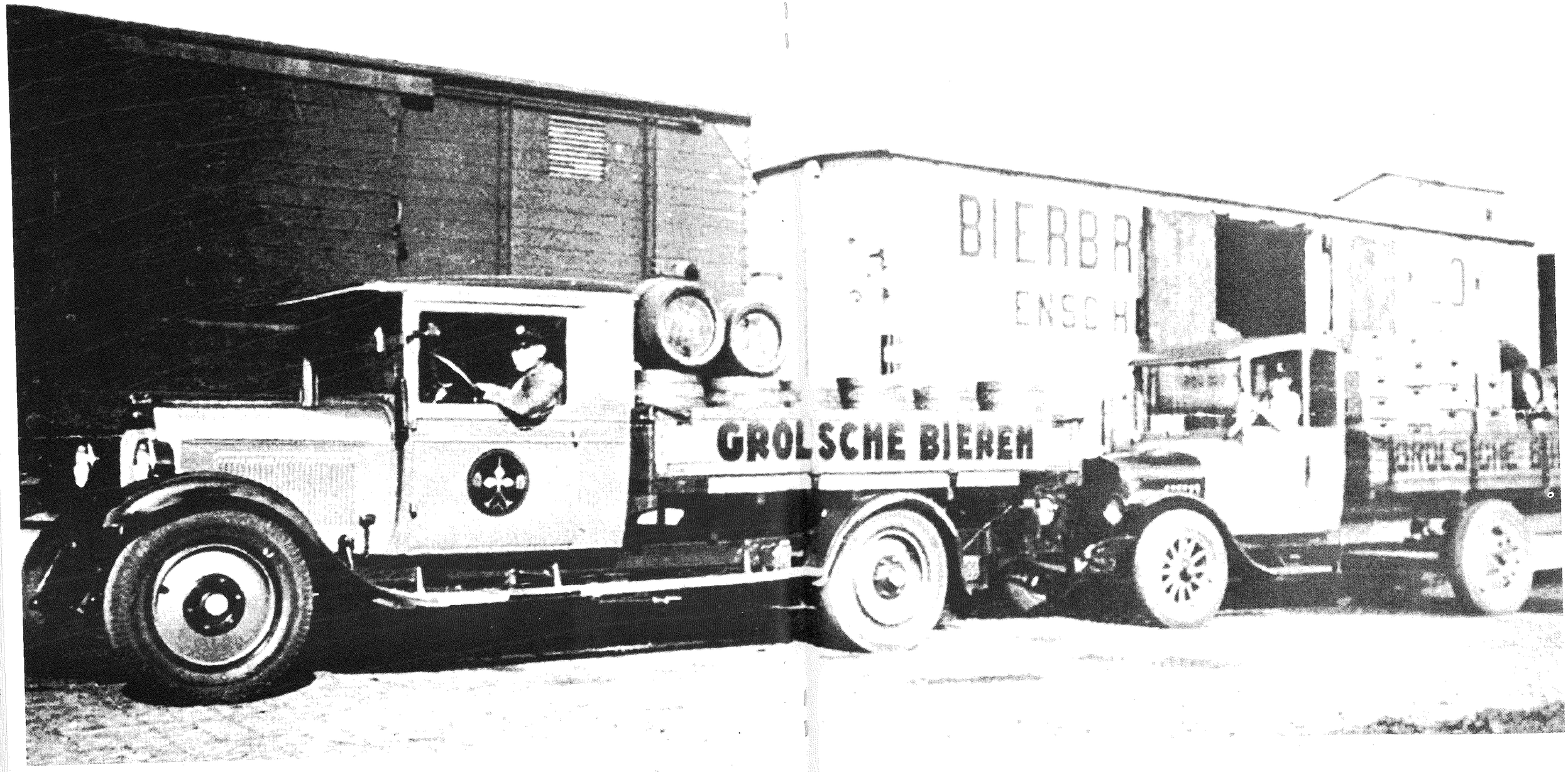
TELEFOON
ENSCHEDE Nr. 3
GROENLO Nr. 23
TELEGRAM-ADRES
BROUWERIJ.

BANKIER:
TWENTSCHE BANK ENSCHEDE
POSTREKENING
ENSCHEDE Nº 53546
GROENLO Nº 137676

BIERBROUWERIJ "DE KLOK"
ENSCHEDE GROENLO 3 Juli 1928

GROLSCHE BIERBROUWERIJ N.V.
MET BROUWERIJEN IN ENSCHEDE EN GROENLO

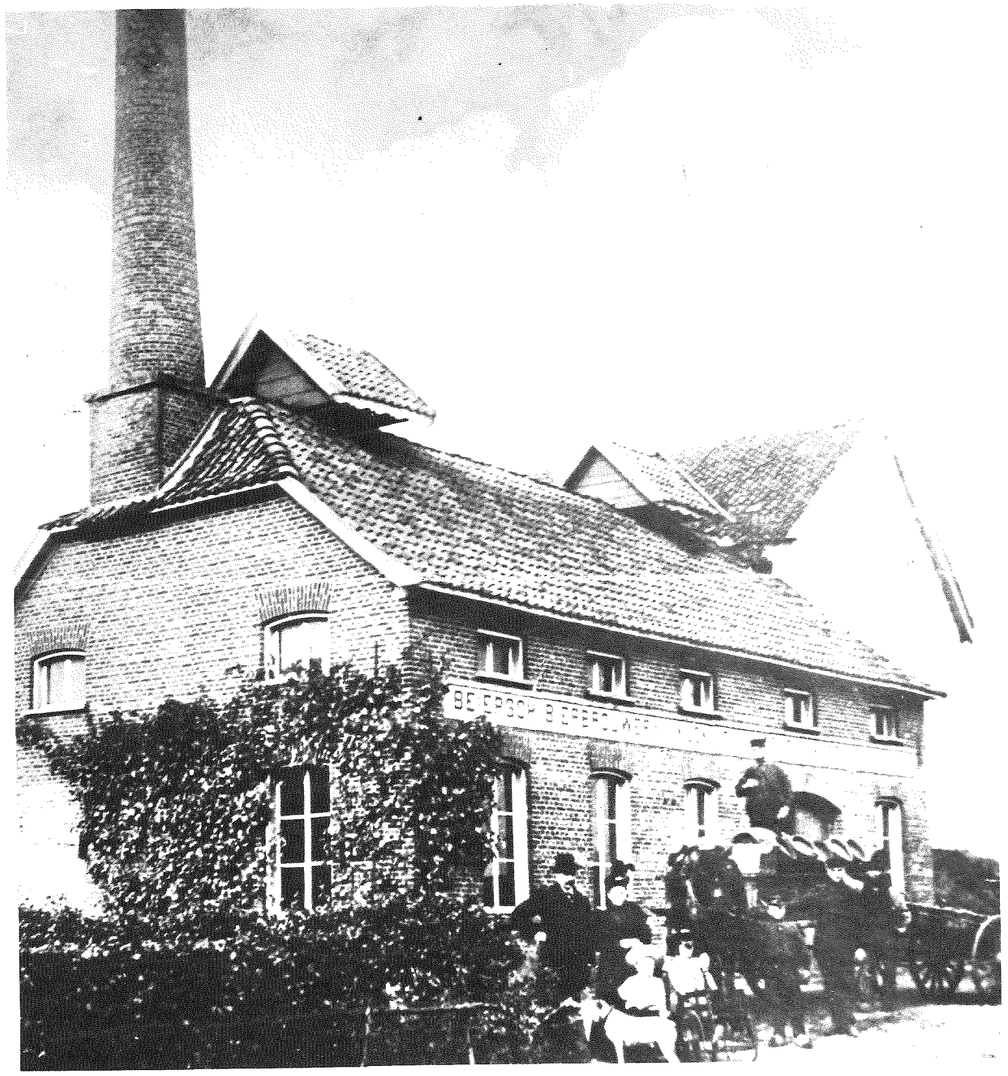
GROENLO.

BIERBR
ENSCH
GROLSCHE BIEREN

Grolsche Bierbrouwerij N.V.

ZETEL DER N.V. TE ENSCHEDE

GROENLO

Op deze foto staan v.l.n.r. Th.J. de Groen en echtgenote en hun kinderen Theo de Groen (met hoed) en Clasien de Groen. De man met de hand aan de wagen is W. Reukers. De namen van de overige personen zijn ons niet bekend.

BIERVILTJES 1994

9419
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
T DE TIPPE -
DE TIPPE EERSTE PRIJS
GROLSCH MEIBOK WEDSTRIJD 1994

9420
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
ZEERUST (+afbeelding vuurtoren/duinen/gebouw) -
ZEERUST TWEEDE PRIJS
GROLSCH MEIBOK WEDSTRIJD 1994

9421
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
DE KATER -
DE KATER DERDE PRIJS
GROLSCH MEIBOK WEDSTRIJD 1994

9422
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
CENTER PARCS HEIJDERBOS -
CENTER PARCS EERSTE PRIJS
GROLSCH MEIBOK WEDSTRIJD 1994

9423
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
GRAN DORADO PARCS & HOTELS PORT ZÉLANDE -
GRAN DORADO TWEEDE PRIJS
GROLSCH MEIBOK WEDSTRIJD 1994

9424
EXPORTVILTJE OF MISDRUK? eenzijdig bedrukt
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
GROLSCH PREMIUM LAGER

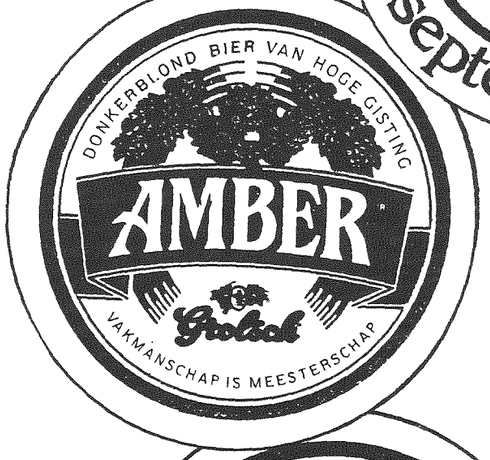
9425
VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER
ACHTERKANT
PROOST MARCEL & IRMA 9 SEPTEMBER 1994 (PRIVÉDRUK)

9425
VOORKANT
GROLSCH SPECIAL MALT
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
ACHTERKANT
INFORMATIE GROLSCH SPECIAL MALT

9426
VOORKANT
DONKERBLOND BIER VAN HOGE GISTING
AMBER - GROLSCH
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
ACHTERKANT
INFORMATIE GROLSCH AMBER

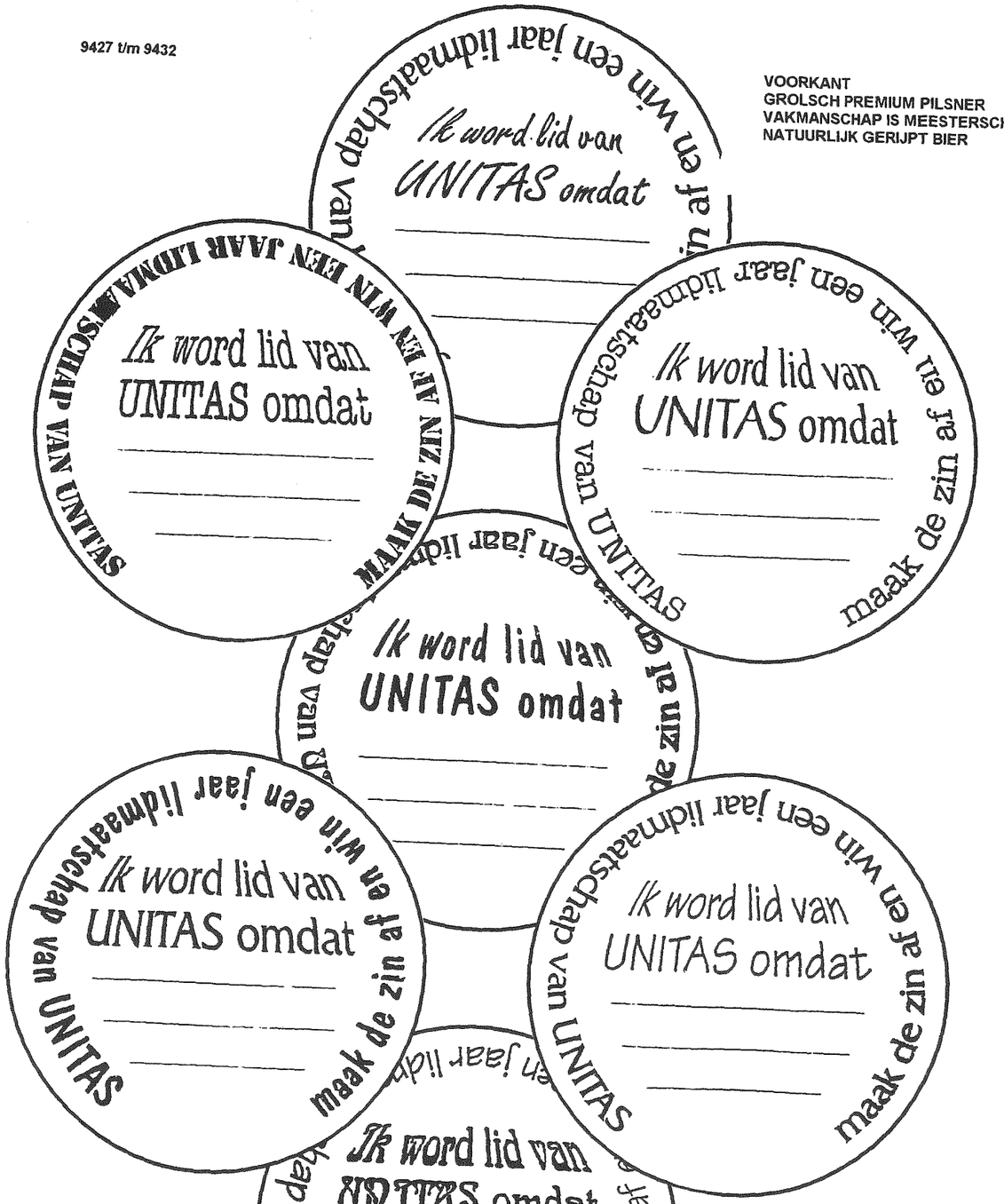

9427 t/m 9432

VOORKANT
GROLSCH PREMIUM PILSNER
VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP
NATUURLIJK GERIJPT BIER

ACHTERKANT
IK WORD LID VAN UNITAS OMDAT
.....
MAAK DE ZIN AF EN WIN EEN JAAR LIDMAATSCHAP VAN UNITAS

Grolsch
Speciaal ☆

WORDT UITSLUITEND GELEVERD
IN DE FLES MET DE ZILVEREN
CHAMPAGNE-VERPAKKING
AFGESLOTEN DOOR
EEN HALSETIKET

GROLSCHE BIERBROUWERIJ N.V.
ENSCHEDE-GROENLO

Een
feestelijke sfeer
DOOR EEN
feestelijke drank
UIT EEN
feestelijke fles!

. . . EN TOCH GÉÉN
FEESTELIJKE PRIJS!

Grolsch
Speciaal

HET LUXE BIER
VAN HOOG GEHALTE
DAT SFEER BRENGT
OP UW TAFEL!

DAAR LEGT U EER MEE IN!

GROLI..... LEKKER, LANG, LEKKER

Dat Groli lekker, lang en lekker was wisten we al. Dat Groli zo bijzonder is dat men maar liefst vijfenveertig gulden neertelt voor een vol flesje uit de jaren zestig weten we sinds de veiling tijdens de Algemene Brouwerijartikelenbeurs van onze vereniging.
Misschien is dit voor de directie van de Grolsche Bierbrouwerij voldoende aanleiding om de prachtige flesjes opnieuw af te vullen met de dorstlessende limonade: want als men f 45,= over heeft om naar een vol flesje te kijken, wat zal een nog drinkbaar flesje GROLI dan wel niet opbrengen?

Op onze oproep om informatie over SCHUTTE`S LIMONADE kregen we niet veel reacties. Wel kregen we een kopie van een brief met het verzoek om uitbreiding van dezelfde firma, waaraan we het briefhoofd afdrukken. Bovendien bleek dat Groenlo behalve een bierstad met meerdere brouwerijen ook een limonadestad was. In deze aflevering van GROLI.... LEKKER, LANG, LEKKER dus aandacht voor "de concurrent" met advertenties uit resp. 1896 en 1897.
Daarnaast - uiteraard - een aantal Groli-advertenties uit de jaren vijftig / zestig en de afbeelding van een etiket **GROLI CHOCOLADEMELK**.

Vraagt den Vruchtendrank

VRIJ VAN ALCOHOL.

Men eische op het etiquet van elke flesch bovenstaand wettig gedeponeerd fabrieksmerk.

Joh. Ant. Harperink, Groenloo.

Eenig fabrikant van den alcoholvrijen vruchtendrank Heureka.

De ondergeteekende heeft de eer bekend te maken, dat hij aan zijne BIERBOTTELARIJ eene

Mineraalwaterfabriek

verbonden heeft.

Hij beveelt zich beleefd aan tot het leveren van alle soorten **Limonades** en **Mineraalwater** tegen scherp concureerende prijzen.

Aanbevelend,

C. A. A. PETZHOLD,

Markt, Groenloo.

Aan hetzelfde adres kan een flinke jongen geplaatst worden van 15 à 16 jaar.

FIRMA · WED · S · SCHUTTE

Fabriek Van

MINERAALWATER EN
HANDEL IN WIJNEN

LIMONADESTROPEN
LIKEUREN · ENZ

FABRIEK EN KANTOREN
POLSTRAAT 57-59

POST CHEQUE EN GIRODIENST N° 70844
TELEFOON N° 950

GEDEPONEERD

DEVENTER 10 December 19 26.-

Van Soeter Cokene

In 1971 werd door de Grolsche Bierbrouwerij N.V. Enschede en Unieboek N.V. Bussum het boek "Van Soeter Cokene" uitgegeven. Het boek is een bundeling van 52 recepten uit de gelijknamige rubriek uit Spiegel Historiael, maandblad voor geschiedenis en archeologie. De recepten worden voorafgegaan door een inleiding over "Middeleeuwse eetcultuur" en afgerond door een opstel over "Feestmalen in vroeger tijd."
De recepten zijn gegeven in de oorspronkelijke talen: Latijn, Italiaans, Frans, Engels, Duits en Nederlands, met een vertaling of toelichting van de tekst en een uitleg omtrent de bereidingswijze. Alle recepten zijn door de schrijfster, Johanna Maria van Winter, samen met een aantal studenten bereid, gegeten en goed van smaak bevonden. Naar aanleiding van de recepten wordt verder allerlei verteld over Romeinse en Middeleeuwse eetgewoonten, gezondheidsleer, kruiden en soortgelijke wetenswaardigheden geïllustreerd met afbeeldingen uit de tijd zelf.

Middeleeuwse eetcultuur

Om de Middeleeuwse keuken te begrijpen, moeten we beginnen met de kookkunst van de Romeinen, omdat deze nog lang na het verval van het Romeinse Rijk zijn invloed heeft gehouden. Twee ingrediënten zijn daarbij van groot belang geweest: het vloeibare zout "garum" of "liquamen" en het korrelige gom "asa foetida" of "laser Parthicum". Het vloeibare zout werd niet door de koks of kooksters zelf gemaakt maar in fabrieken. Daarvoor nam men vaten van ongeveer 30 liter die men vulde met lagen van om beurt vis, zout en gedroogde kruiden. Dit mengsel liet men vervolgens toegedekt een week in de zon gisten en roerde het vervolgens gedurende twintig dagen goed door elkaar, totdat de vis en de kruiden volledig waren verpulverd. Het zo ontstane vocht ruikt niet lekker, maar smaakt erg goed.
Het andere produkt, het korrelige gom, ruikt ook niet lekker en smaakt bovendien voor onze smaak niet goed, maar werd door de Romeinen in massa's geconsumeerd.
Uit deze twee produkten laat zich veel afleiden over de smaak van de Romeinen: hartig en gekruid, maar met kruiden uit het Middellandse Zeegebied. Uit Oost-Azië werd uitsluitend de witte en zwarte peper gebruikt.
Suiker was onbekend. Men gebruikte honing of ingekookte en daardoor zoeter geworden wijn, rozijnen, dadels en vijgen. Het Romeinse levensmiddelenpakket bestond verder uit vis, gevogelte, weinig varkens-, rund- of lamsvlees, veel peulvruchten, fruit, groente, kaas en graansoorten.
Aardappels waren er natuurlijk nog niet, net zo min als in de Middeleeuwen.
Of, en zo ja hoelang, deze voedingswijze zich in de Middeleeuwen in West-Europa heeft gehandhaafd, is nauwelijks te zeggen. Alleen kan men vaststellen, dat er in de smaak voor kruiden een zekere continuïteit moet zijn geweest
De smaak wijzigde zich sinds de late oudheid en de Karolingische tijd nogal grondig: niet meer de vele kruiden en groenten, maar veel nieuwe scherpe specerijen uit het oosten, verwerkt met suiker en azijn of zuur appelsap bepaalden de smaak. Men gebruikte bijna geen zout. Hoogstens werd het na het koken naar smaak toegevoegd.
De specerijen waren duur dus nauwelijks populair. De meeste mensen in de Middeleeuwen voedden zich met brood, graanpappen, reuzel, worst, vis en groenten zoals uien, kool en witte peen. Aardappelen dienden vóór de 18e eeuw nog niet als volksvoedsel. Het eten van rauwkost werd in de Middeleeuwen als ongezond beschouwd.
Onder de titel "Een notabel boecxken van cokeryen" verscheen omstreeks 1510 het eerste Nederlandse geschrift over koken. Het werd gedrukt in Brussel bij Thomas van der Noot. Echte Nederlandse kookboeken uit de Middeleeuwen zijn niet bekend. Nu had het schrijven van zo'n boek ook niet zo veel nut als men zich realiseert dat de meeste mensen in de Middeleeuwen toch niet konden lezen.

De Nederlandse keuken was sterk buitenlands beïnvloed. Vergelijkt men echter een recept uit *"Een notabel boecxken van cokeryen"* met ongeveer identieke kookboeken uit andere landen dan valt op dat het Nederlandse recept minder verfijnd en minder zorgvuldig is samengesteld dan in de Franse en Engelse versie.
Men kan dus niet volhouden dat de kookkunst steeds meer vooruitging naarmate men de Middeleeuwen achter zich liet; maar het tegenovergestelde laat zich evenmin verdedigen. Het was meer een kwestie van de kringen waarvoor het kookboek was bedoeld, die het karakter en de verfijning van de recepten bepaalde. De Nederlanders waren waarschijnlijk minder kieskeurig dan de Franse en Engelse hovelingen.
De mens toont nu eenmaal wie hij is in datgene wat hij eet.

Tot zover deze samenvatting van de inleiding over de Middeleeuwse eetcultuur. Het wordt hoog tijd om aan de slag te gaan. In deze en volgende uitgaven van "De Klok" plaatsen we af en toe een recept uit "Van Soeter Cokene", aangevuld met wetenswaardigheden uit het opstel "Feestmalen in vroeger tijden" uit hetzelfde boek.
Als redactie wensen we een ieder veel kook- en eetplezier.

RECEPT 47. VASTENVLAAIEN

In "Een notabel boexcken van cokeryen" gedrukt bij Thomas van de Noot te Brussel omstreeks 1510 en in facsimile-uitgave verschenen onder de titel "Het eerste Nederlandsche gedrukte kookboek" (Den Haag 1925) lezen we op folio E II verso:
"Om vasten vladen.
Neempt melck van amandelen ende rijs wel ghestoten ende duer ghedaen. Daer suldi oock inne doin terwen bloeme. Hier toe suldy nemen suyckere ende caneel poedere met ghimber poedere. Minghelt dit al te samen ende doeghet daer inne. Laetse aldus staen backen tot dat si ghenoech sijn. Als si ghenoech gebacken sijn so doetse wte ende latse staen couwen."
Omdat dit recept voor de vastentijd was, dus de zes weken tussen Aswoensdag en Pasen, mocht er niet alleen geen vlees, maar ook geen zuivel of dierlijk vet in worden verwerkt. Vandaar de amandelmelk in de vulling, in plaats van gewone melk of room. In het deeg worden geen eieren gebruikt, want ook die waren in de vasten verboden. Het resultaat is dan ook een tamelijk simpele vlaai, die zijn smaak ontleent aan suiker, gember en kaneel.
Vervelend genoeg is in dit hele kookboekje geen recept voor een vlaaideeg te vinden, waarschijnlijk omdat het bekend werd verondersteld. Daarom maken wij het maar volgens bekend recept, waarbij we melk door water en boter door slaolie of olijfolie vervangen. Voor een vorm van 22 cm middellijn nemen we 100 gram bloem, 10 gram gist, die we oplossen in 1 à 1 1/2 dl lauw water, 5 gram rietsuiker, een scheutje olie en een mespuntje zout. Dit kneden we tot het soepel is en laten het dan een uur toegedekt op een warme plaats rijzen.
Voor de vulling nemen we een kwart pot amandelmoes van 350 gram (te koop bij reformwinkels), die we met water aanlengen tot een halve liter amandelmelk.
Dit wordt gebonden met een eetlepel bloem en 125 gram rijstemeel en op smaak gebracht met gemberpoeder en kaneel en minstens een half ons rietsuiker. We bakken het gerezen deeg met de vulling erin gedurende een half uur in een hete oven met overwegend onderwarmte. Deze vlaai was typisch voor de vastentijd bedoeld, maar er staan in dit kookboek ook vlaaien voor feestelijker dagen, met een vulling van eieren en room.
Verder wordt er een baksel beschreven van overwegend eieren met heel weinig bloem, *"struyven buyten der vasten"* genaamd, waarvan in de vasten een eierloze versie werd gemaakt met water, bloem en kuit van snoek. Aan deze koeken was aan de buitenkant niet dadelijk te zien of ze voor vastendagen waren bedoeld of niet.
Maar uit het elders in dit boekje afgebeelde detail van een schilderij van Pieter Bruegel blijkt, dat er ook koeken waren die op zichzelf al typisch als vasteneten golden, terwijl andere als feestgerecht bekend stonden: in de strijd tussen carnaval en vasten zit de wafelbakster links met haar eierbeslag aan de kant van het welgedane vleesetende carnaval, terwijl de magere vastenvrouw met de bijenkorf op het hoofd, met mosselen bij haar stoel en kleine visjes als attribuut nog krakelingen meevoert en harde ronde koeken.
Kennelijk werden deze zonder melk en eieren gemaakt.

wordt vervolgd

LAATSTE NIEUWTJES

Kunststof-onderzetters
Aan het eind van het jaar werden als aktieartikel bij aankoop van een krat bier vier **kunststof onderzetters** in de vorm van het pijpjes-etiket verstrekt.

Commercials
In 1994 zagen we regelmatig de nieuwste Grolsch-commercial genaamd DE TREIN. Inmiddels is er bovendien een swingende nieuwe **Grolsch-commercial** op de Nederlandse T.V.-zenders te zien met de naam **HET BEELD**.
In deze "videoclip" zien we een stoet kleurrijk uitgedoste musici en artiesten swingend op weg naar de onthulling van een kunstwerk. Uiteraard is het - na de onthulling van het kunstwerk - hoog tijd voor de klassieker van Grolsch, t.w. de alom geroemde beugelfles.

Bierkoeler
In de Grolsch-commercial DE TREIN was hij al te bewonderen: de **Grolsch-bierkoeler**. In de laatste weken van het jaar was hij bij A.H. verkrijgbaar en wel bij aankoop van twee kratten Grolsch, de champagne onder de bieren. Geloof maar dat deze bierkoeler tijdens de afgelopen feestdagen op diverse tafels stond te pronken. Als er een verkiezing van Grolsch-artikel van het jaar zou komen, dan zou de bierkoeler ongetwijfeld een hoge waardering oogsten.

Armbandje
Tijdens de Dolle Muziekdagen in Winterswijk kregen bezoekers als passe-partout een plastic armbandje met de tekst: Grolsch Dolle Muziejdagen 1994.

Bierviltjes

Bierkenners vragen

BOKBIERPULLEN
Op onze oproep of iemand daadwerkelijk de bokbierpullen 1978 en 1979 in zijn bezit heeft c.q. ergens heeft gezien kwam tot op heden geen reactie. Wel werden we op het bestaan van een **bokbierpul zonder jaartal** gewezen door twee verzamelaars die beiden een bokbierpul met dezelfde afbeelding als die van 1980 en 1981 bezitten. In tegenstelling tot deze twee pullen bevindt de **afbeelding** zich op de niet-gedateerde pul **tegenover het oor.**

Te koop:
1000 bierflessen uit binnen- en buitenland.
Harrie Nas Beukenlaan 36
Eibergen (´s avonds tussen 6 en 7 uur)

Wie kan mij helpen aan de volgende **viltjes:**
9301, 9307, 9310, 9311, 9312, 9405, 9406, 9408, 9409, 9410-9415
Ruilmateriaal:
9416, 9418, 9302, 9403, 9406
G.J.Knol Geessinkbrink 151
7544 CX ENSCHEDE

TE KOOP:
Een Grolsch beugelfles uit het begin van deze eeuw (waarschijnlijk rond 1910). De fles met een inhoud van een halve liter is van groen glas. Op de fles staat géén naam van de brouwerij of andere tekens. Op de witte beugel van de fles staat de tekst:
Th.J.DE GROEN
Bierbrouwerij
(de afbeelding van een klok)
GROENLOO
H.Egbers
tel. 05430-18358
tussen 20.00 en 22.00 uur

ALGEMENE CATALOGUS

De algemene catalogus van het Grolsch Verzamelaars Gilde draagt de toepasselijke naam:
"Wat Grolsch nog meer dan bier te bieden heeft ....."
De redactie zal zich in de komende jaren met het samenstellen van de catalogus bezig houden en wel op de volgende wijze:

- de redactie inventariseert per item de haar bekende Grolsch artikelen
- de redactie publiceert per item concept-bladzijden van de catalogus
- Grolsch verzamelaars geven aanvullingen op de concept-bladzijden
- de definitieve catalogus-bladzijden worden vanaf de tweede helft van 1995 vervolgens als losbladig systeem onder de leden verspreid

BLIJF AANVULLINGEN / OPMERKINGEN / AANMERKINGEN STUREN OVER DEZE EN ANDERE TOT NU TOE VERSCHENEN CONCEPT-BLADEN

Op bladzijde 30, 31 en 32 afbeeldingen van binnen- en buitenlandse etiketten die in 1994 verschenen.
Allereerst aanvullingen op het overzicht van de exportviltjes die we in "DE KLOK" 1994-4 publiceerden.

GROLSCH BIERVILTJES BUITENLAND

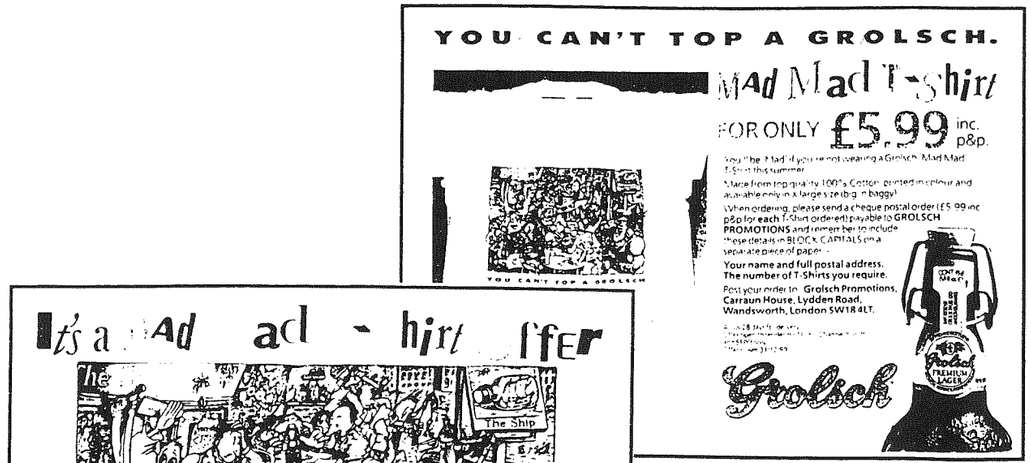
EXPORTVILTJE NO. 36:
ALS EXPORTVILTJE **NO. 16**
VOORKANT: IDENTIEK
ACHTERKANT: TEKST ONDERKANT
I.P.V. "PRINTED IN G.D.R. - IMPORTED BY" LUIDT DE TEKST:
"PRINTED IN W. GERMANY - IMPORTED BY"

EXPORTVILTJE NO.37:
ALS EXPORTVILTJE **NO. 18**
VOORKANT:
I.P.V. "FRESH HOLLAND BEER" LUIDT DE TEKST
"A REAL MASTERPIECE FROM HOLLAND"
ACHTERKANT: TEKST ZIJKANT
I.P.V. "1979" IS HET JAARTAL **"1980"**

EXPORTVILTJE NO.38 EN 39:
ALS EXPORTVILTJE **NO. 11:**
TWEE VARIATIES ACHTERKANTEN
VARIATIE 1: I.P.V. "OFFER CLOSES 31ST DECEMBER 1987" LUIDT DE TEKST
"OFFER CLOSES 30-6-1988"
VARIATIE 2: I.P.V. "GROLSCH PROMOTIONS CARRAUN HOUSE LYDDEN ROAD WANDSWORTH LONDON SW 18 4LT" LUIDT DE TEKST
"GROLSCH PROMOTIONS 13 DEODAR ROAD LONDON SW15 2NP"

EXPORTVILTJE NO. 40:
ALS EXPORTVILTJE **NO. 13**
VARIATIE: EXTRA OPDRUK OP VOORKANT **"2ND AUGUST"**
EXPORTVILTJE NO. 41:
ALS EXPORTVILTJE **NO. 14**
VARIATIE: BEDRAG I.P.V. 3.50 POND IS HET BEDRAG **3.99** POND
BOVENDIEN IS DE TEKST **"OFFER CLOSES 31ST DECEMBER 1986"**
OP DIT VILTJE VERANDERD IN **"OFFER CLOSES 31ST DECEMBER 1987".**
BOVENDIEN DE EXTRA TEKST:
"OFFER ONLY APPLICABLE TO RESIDANTS OF UK. AND CHANNEL ISLANDS".

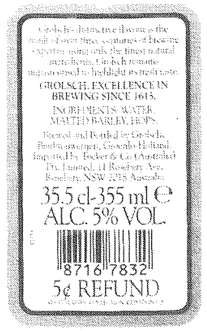
EXPORTVILTJE NO. 42:

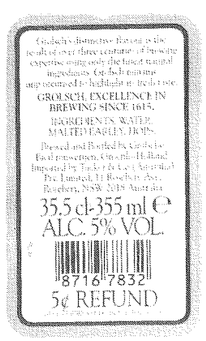
Wat Grolsch nog meer dan bier te bieden heeft

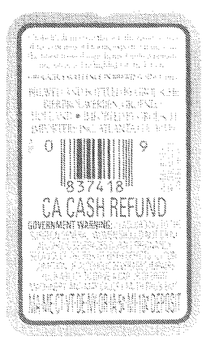

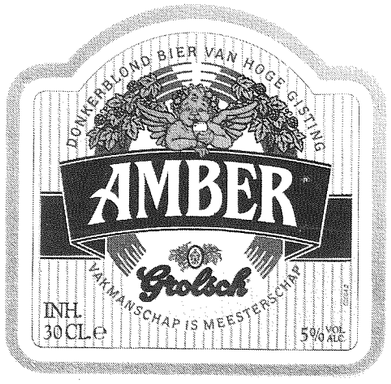

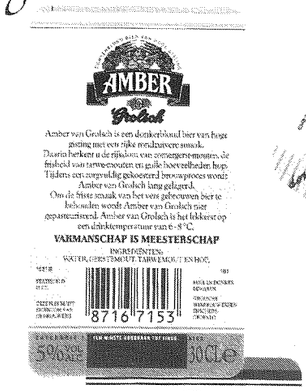

Wat Grolsch nog meer dan bier te bieden heeft

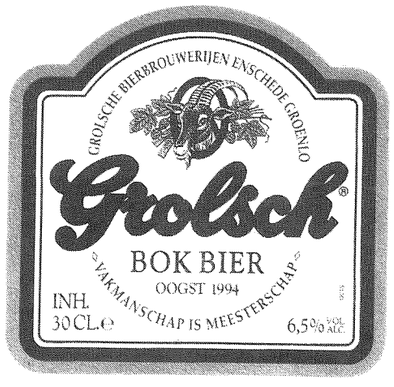

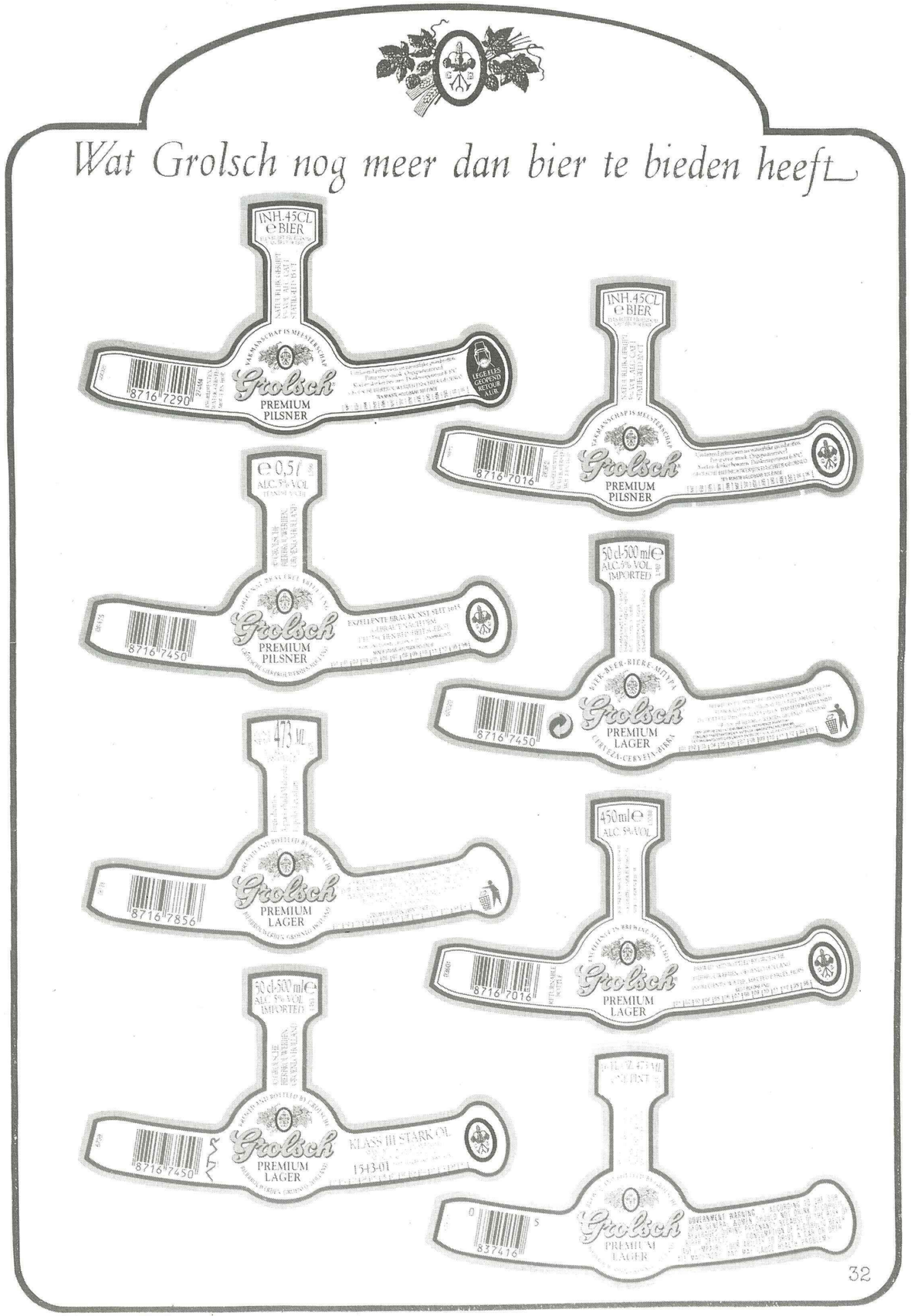

Journaal

Komt dat zien

★ GROENLO – Het Grolsch Verzamelaars Gilde houdt zondag brouwerijartikelenbeurs in zaal Marveld. Van half elf tot drie zijn er allerlei Grolsch-artikelen te bewonderen en te verkrijgen is bovendien een expositie en een veiling.

Bijzondere objecten op beurs brouwerij-artikelen

GROENLO - 't Marveld wordt zondag tussen 10.30 en 15.00 uur in beslag genomen door verzamelaars van brouwerij-artikelen. Zij komen uit heel Nederland op uitnodiging van het Grolsch Verzamelaarsgilde. Naast het onderling ruilen van honderden artikelen uit binnen- en buitenland, kan iedereen zijn verzameling ook uitbreiden via een veiling van bijzondere brouwerij-attributen.

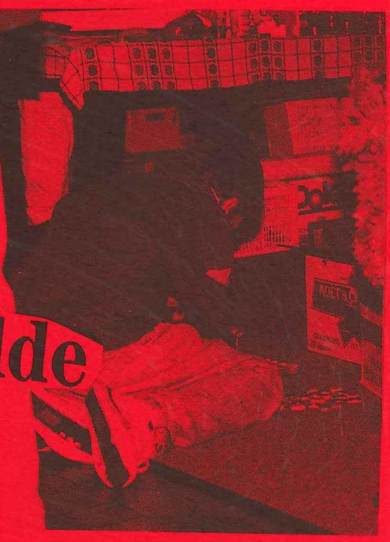
In een van de zalen van 't Marveld zullen vijftien meesterverzamelaars een expositie inrichten, waarvoor zij de mooiste stukken uit hun collectie selecteerden. Onbetwist pronkstuk is een vooroorlogse sputwaterfles van blauw glas. Verder zijn er biervilt

Veel animo voor bierbeurs

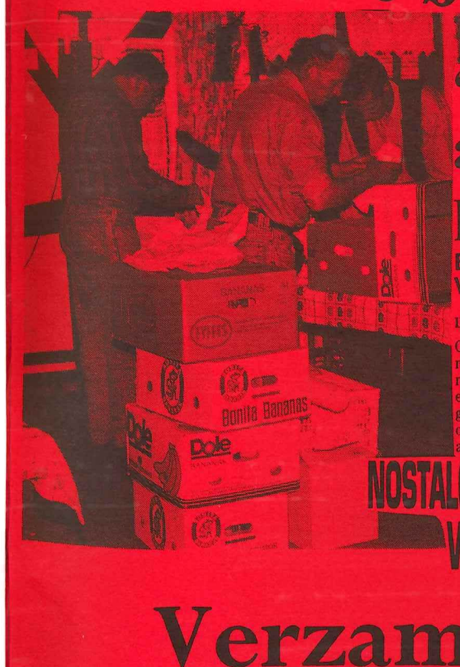
Meer dan duizend bezoekers

De eerste bierbeurs is een schitterend succes geworden. De 'deale' van Zadencentrum Marveld was te klein om alle beursbezoekers de ruimte te geven. De 'standhouders' moesten weekeren met de toegewezen ruimte en het was vaak oppassen dat door de drukte geen (celdzame) glazen aan scherven vielen. Want gl' zoveel belangstelling niet gerekend. Want de eerste zesduizend bezoekers gingen met een special bierglas naar huis. Deze verrassing was aan de prijs van liet entreekaartje verbonden. Meer dan vierduizend mensen moesten weer den teruggezeld.

Het blijkt dat je met uit de vestigingsplaatsen van Grolsch -in dat geval Groenlo en Enschede- hoeft te komen verzot te zijn op alles wat Grolsch is. tale en verre waren de bezoekers jong en oud kwam een handel was levendig.

Grolsch Verzamelaars Gilde koestert de bierbrouwer

'We hebben allemaal plaatsgebrek'

Eerste bierbeurs van Grolsch Verzamelaars Gilde in Groenlo

Door onze verslaggever

GROENLO – Je hebt verschillende soorten verzamelaars. Zondagmiddag was in Groenlo een speciaal type te zien: de Grolsch-verzamelaar. In alle soorten maten, jong (te jong om bier te drinken) en oud (oud genoeg om nog de frisdrank Groli te hebben gedronken), mannen en vrouwen, moeders en vaders. En allemaal op zoek naar voorwerpen met het beroemde logo: glazen, viltjes, aanstekers, petjes, zonnekleppen, noem maar op.

NOSTALGIE EN SENTIMENT GROTE DRIJFVEER VAN GROLSCH VERZAMELGILDE

... dan duizend bezoekers bij initiatief Verzamelaarsgilde

Eerste brouwerijbeurs geslaagd

GROENLO – Grollenaar Hennie Garstenveld liep glunderend rond over de eerste brouwerij-artikelenbeurs van het Grolsch Verzamelaarsgilde, gistermiddag op camping Marveld. „Zaterdag werd ik op straat aangehouden door iemand die nog iets op zolder had staan. Het bleken prachtige Grolsch-glazen met opschrift van meer dan 50 jaar oud. En dat een dag voor de grote beurs. Wat een geluk".

Het enthousiasme voor de bijzondere beurs was groot. Van heinde en verre waren ze gekomen. Al om half tien waren de eerste verkopers met hun handel en eerste bezoekers met koop- en rift bij de poorten van de aanwezig. Het pas opgesch Verzamelaarsgilde midden in de werknemers van brouwerijen, medewerkers van musea, campinggasten en vele anderen een bezoekje gebracht. Uiteindelijk liep de teller door tot boven de 1000. „Dit overtreft alle verwachtingen, maar we zijn bijzond blij en trots over de grote toeloo Het is prachtig om te zien hoe thousiast de mensen zijn over hobby" aldus Dijkman en ciale exposi-

gen, maar we zijn bijzonder blij met de grote toeloop. Het is prachtig om te zien hoe enthousiast de mensen zijn over 'hun hobby', aldus Dijkman en Van Dongeren. De speciale exposite met een selectie van vijftien 'meesterverzamelaars', was meer dan imposant, de (ruil)handel zeer levendig.

De familie Kruizenga uit Nijverdal exposeerde viltjes (vader), spatels (moeder) en artikelen van Heineken's Bier (zoon Ronnie). Henk Peters uit Doetinchem liet de bezoekers genieten van zijn honderden etiketten. Glazenverzamelaar Wim Roelsen had slechts een deel van zijn meer dan 1700 glazen tellende collectie meegebracht.

Jan Bannink, eigenaar van het mooiste verzamelcafé zonder tapvergunning uit Neteborst, sl

Wildenborg uit Groenlo doet mee. „Ik heb al voor meer dan 100 gulden verkocht", straalt hij, vlak voor de tweede veiling door veilingmeester Thamer uit Winterswijk.

De directie van Grolsch had kratjes, borden en lijsten ingebracht en ook de verzamelaars deden de nodige spullen in de verkoop. Meer dan 70 'kavels' gingen onder de hamer. Een Grolfliesje voor 45 gulden, een flesopener voor 26 piek en een grote plastic fles wisselde voor 110 gulden van eigenaar. Een pas opgegraven flesje uit een Grolsch tuin wordt teruggezet. „Te duur... Dan niet".

„Ook voor onze verzamelaars, het een goede dag. Al meer dan 2[illegible] we [illegible]

Verzamelgilde grossiert in Grollaria